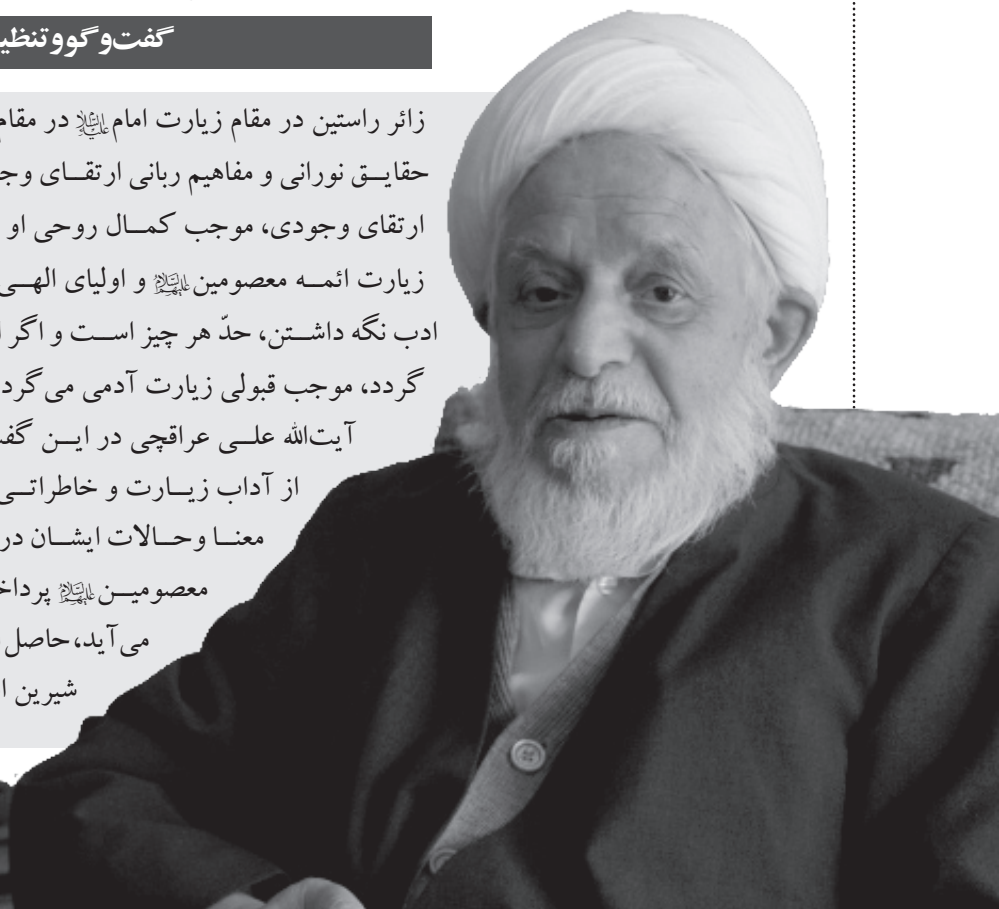

گفت و گو با آیت الله عراقی

گفت و گو و تنظیم: حمید کریمی

زائر راستین در مقام زیارت امام علیه السلام در مقام اتصال و شهود حقایق نورانی و مفاهیم ربانی ارتقای وجودی یافته و این ارتقای وجودی، موجب کمال روحی او می‌گردد. روش زیارت ائمه معصومین علیهم السلام و اولیای الهی آدابی دارد که ادب نگه داشتن، حدّ هر چیز است و اگر این امور رعایت گردد، موجب قبولی زیارت آدمی می‌گردد.

آیت الله علی عراقچی در این گفت و گو به برخی از آداب زیارت و خاطراتی از بزرگان اهل معنا و حالات ایشان در هنگام زیارت معصومین علیهم السلام پرداخته. آنچه در پی می‌آید، حاصل این گفت و گوی شیرین است.

لطفا توضیحی درباره اهمیت و نقش زیارت قبور معصومین علیهم السلام بدهید؟

عراقچی: زیارت به معنای ملاقات است و مختص به معصومین نیست؛ بلکه زیارت می تواند شامل معصومین و غیر معصومین، زنده و میت نیز باشد. زمانی که انسان به ملاقات شخصی می رود، این همان زیارت است و این معنی در بین عموم مردم هم رایج است؛ مثلاً می گویند: برای زیارت حضرت عالی آمدیم و تشریف داشتید یا نداشتید، و از این فعل، تعبیر به زیارت می کنند. همچنین زیارتنامه خواندن برای معصومین علیهم السلام و امام زاده ها و شخصیت های بالا نیز از عباراتی است که بر زبان ها رایج و متعارف است. طبق اعتقادات ما هر کس که از دنیا می رود، یک نحوه حیاتی در عالم دیگر دارد که از آن، به عالم برزخ تعبیر می شود. انسان در عالم برزخ زنده است و این که می گوئیم فلان شخص، مرده است، یعنی زندگی و حیات دنیایی او تمام شده، ولی در عالم دیگر زنده است و در عالم دیگر، حالات و احوال افراد مختلف است. عده ای گرفتار عذاب و نقت، و بسیاری نیز در سایه نعمت و رحمت الهی هستند و نعمت هایی بزرگ تر از نعمت های دنیا نصیب ایشان شده است؛ مثلاً آن طور که قرآن می فرماید: شهدا وقتی از دنیا می روند، مرده نیستند: ﴿وَلَا تَحْسَبَنَّ الَّذِينَ قُتِلُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ أَمْواتًا بَلْ أحياءٌ عِنْدَ رَبِّهِمْ يُرْزَقُونَ﴾؛ (ای پیامبر!) هرگز گمان مبر کسانی که در راه خدا کشته شدند، مردگانند؛ بلکه آنان زنده اند و نزد پروردگارشان روزی داده می شوند.

زیارت مؤمنین و شهدا، ملاقات ایشان است. البته زمانی که ایشان را زیارت می کنیم، ممکن است این ملاقات را درک نکنیم؛ اما آنهایی که از دنیا رفته اند و اهل ایمان هستند، متوجه زیارت ما می شوند و می دانند که چه کسی بود و چه خیراتی انجام داد. این مطالب درباره شهدا و مؤمنین بود، اما مرگ درباره معصومین علیهم السلام که کاملاً ناظر بر همه عوالم هستی اند، بی خبری معنا ندارد؛ بلکه ایشان از دنیا و تمامی عوالم وجود باخبر هستند.

حال با بیان این مقدمات، اگر ما به زیارت امام رضا علیه السلام می رویم، یعنی به ملاقات او می رویم؛ آن گونه که در اذن دخول ها آمده است وقتی که ما سلام می کنیم، سلام را متوجه می شوند و جواب هم می دهند و اگر جواب ایشان را نمی شنویم، مسئله دیگری است. البته بعضی وقت ها افرادی که قدری جنبه ولایتشان قوی تر است و با انبیا و اولیا آشنا تر هستند، خود ولی خدا را زیارت می کنند. در همین اواخر یکی از اهل علم در مشهدالرضا ساکن بود و به بیماری مبتلا شد و راهی بیمارستان گردید. در حالی که در بیمارستان بستری بود، با توجه رو به گنبد امام هشتم علیه السلام کرده و عرضه می دارد: یا علی بن موسی الرضا! من هر روز صبح اول کسی بودم

که به ملاقات شما می‌آمد و الان در بستر بیماری افتاده‌ام و قدرت حضور ندارم، اما آیا نباید شما در این مدتی که من در این جا افتاده‌ام خبری از من بگیرید و حالی پرسید؟! و امثال این مطالب را می‌گوید. ناگهان متوجه شدند که حضرت تشریف آوردند و دسته گلی به ایشان تقدیم و احوال‌پرسی نمودند و رفتند. این شخص می‌گوید مدتی این گل نزد من بود و هر مریض که به این گل دست می‌زد، شفا پیدا می‌کرد و می‌رفت و به مرور این گل، اثرش را از دست داد و از بین رفت. این معنی زیارت واقعی است؛ چرا که هر دو همدیگر را ملاقات نمودند و حالت حضور برای زائر نیز دست داد.

در زیارت، نوع مردم حضرت را نمی‌بینند، ولی اعتقاد دارند که حضرت ایشان را می‌بیند و زیارت‌های ایشان را هم می‌شنود و به خواسته‌های ایشان توجه دارد و امام در حق ایشان هم دعا می‌کند. این هم از مصادیق زیارت واقعی است و ارزش و قیمت دارد. زیارت باعث ارتقای مقام وجودی آدمی است و انسان را به عالم ملکوت نزدیک می‌کند و مقام نورانیت امام، انسان را در بر می‌گیرد و از طبیعت و عالم ماده، به عوالم نور و سرور می‌رساند. این مطالب از اعتقادات شیعه می‌باشد و اهل سنت هم به زیارت اعتقاد دارند و به زیارت می‌روند. فقط وهابیت این امر را بدعت می‌داند و در مقابل زیارت، جبهه‌گیری می‌کند که پاسخ آن در جای خود ذکر شده است.

زیارت مؤمنین هم این‌گونه است. انسان که به قبرستان می‌رود و زیارت مؤمنین می‌کند، ایشان متوجه شخص زائر می‌شوند و البته قبور کفار و معاندین را نیز می‌توان دید و لعنت کردن معانید نیز از مستحبات است.

در زیارت عاشورا صد بار سلام بر امام و یارانش می‌کنیم و صد بار هم لعن می‌فرستیم و ایشان هم متوجه این لعن و نفرین‌ها می‌شوند و عقابشان بیشتر از قبل می‌گردد. زیارت فوائد دنیوی و اخروی فراوانی دارد. بسیار افرادی بودند و هستند که برای حوائج دنیوی خویش به زیارت ائمه هدی رفته‌اند و حاجت گرفته‌اند.

شیخ جعفر شوشتری از شاگردان شیخ انصاری نقل می‌کند: برای زیارت، به عتبات عالیات سفر کرده بودم. در حرم حضرت عباس علیه السلام نشسته بودم و عرض حاجتی داشتم. در این میان عربی بادیه‌نشین به حرم مشرف شد و فرزند معلول و فلجی داشت و به عربی دادوقالی به راه انداخت. ساعتی نگذشته بود که بچه شفا یافت و مردم برای تبرک به سوی کودک هجوم بردند. من با دیدن این حالت، حالم دگرگون شد و از حضرت گله کردم که من با کسوت اهل

◆ در زیارت، نوع مردم حضرت را نمی‌بینند، ولی اعتقاد دارند که حضرت ایشان را می‌بیند و زیارت‌های ایشان را هم می‌شنود و به خواسته‌های ایشان توجه دارد و امام در حق ایشان هم دعا می‌کند. این هم از مصادیق زیارت واقعی است و ارزش و قیمت دارد.

◆ وقتی انسان به زیارت کسی می‌رود، باید ادب نگه دارد؛ با اذن دخول؛ با وضو و طهارت؛ با لباس نظیف و معطر وارد حرم ائمه معصومین علیهم‌السلام و اولیای الهی شود. وقتی هم می‌خواهد زیارت بخواند، پشت به قبله و رو به سوی ضریح بایستد و بدانند که امام معصوم علیهم‌السلام و اولیای خدا واسطه و شفیع در دنیا هستند و اعتقاد به امامت ایشان داشته باشد. اگر این گونه به زیارت رفتید، نوعاً نتیجه می‌گیرید و اگر نتیجه نگرفتید، مثل جناب شیخ جعفر شوشتری قهر نکنید و بدانیم همه کاره ایشان هستند و دنیا و آخرت را خدا به ایشان سپرده تا اداره کنند. الان هم امام زمان (عج) تمام عوالم هستی از غیب و شهود را اختیار دارد. حتی ملکوتیان هم با اذن امام زمان (عج) حرکت می‌کنند.

علم در محضر تان این مقدار استغاثه و دعا کردم و پاسخی ندادید، اما این عرب بادیه‌نشین را حاجت روا کردید! و از حرم بیرون رفتم و متوجه نجف گردیدم. وقتی به نجف رسیدم، جناب شیخ انصاری علیه‌السلام به ملاقات من آمد و دو کیسه پول به من دادند و فرمودند: «با یک کیسه خانه‌ای برای خود بخر و با دیگری به سفر حج مشرف شو و این از جانب حضرت عباس علیه‌السلام برای تو رسیده است!».

از این سخن معلوم می‌گردد که خود شیخ انصاری ارتباطاتی این گونه داشته است. اینها همه از نتایج زیارت است که خیلی‌ها تجربه کرده‌اند یا بیمار شفا گرفته یا قرضدار دینش ادا شده یا خانه‌ای برای او تهیه می‌کنند و... در هر صورت زیارت چنین فوایدی دارد.

در زیارت چه آدابی را رعایت کنیم؟

عراقچی: از اولین آداب زیارت، مراعات ادب است. وقتی انسان به زیارت کسی می‌رود، باید ادب نگه دارد؛ با اذن دخول؛ با وضو و طهارت؛ با لباس نظیف و معطر وارد حرم ائمه معصومین علیهم‌السلام و اولیای الهی شود. وقتی هم می‌خواهد زیارت بخواند، پشت به قبله و رو به سوی ضریح بایستد و بدانند که امام معصوم علیهم‌السلام و اولیای خدا واسطه و شفیع در دنیا هستند و اعتقاد به امامت ایشان داشته باشد. اگر این گونه به زیارت رفتید، نوعاً نتیجه می‌گیرید و اگر نتیجه نگرفتید، مثل جناب شیخ جعفر شوشتری قهر نکنید و بدانیم همه کاره ایشان هستند و دنیا و آخرت را خدا به ایشان سپرده تا اداره کنند. الان هم امام زمان (عج) تمام عوالم هستی از غیب و شهود را اختیار دارد. حتی ملکوتیان هم با اذن امام زمان (عج) حرکت می‌کنند.

اگر ما طوری باشیم که امام ما را بپسندد و دعاگوی ما باشد، مثل این است که در زمان حضور ایشان هستیم. وظیفه هر شیعه‌ای این است که هر صبح و شام به امام زمانش سلام کند و چقدر خوب است که اهل ایمان بعد از نمازهای واجب، به اباعبدالله و امام رضا و امام زمان علیهم‌السلام سلام می‌دهند و انسان‌های تربیت شده نیز این گونه زیارت می‌کردند.

از بزرگان و علما کدام یک حال و هوای خاصی در زیارت داشتند؟

عراقچی: از بین آقایان مشهد آیت‌الله العظمی سید هادی میلانی رحمته‌الله خیلی انسان باصفا و باوفایی بودند و مقاماتی نیز داشتند. گاهی که مشهد بودم، می‌دیدیم ایشان وارد حرم می‌شوند و رو به ضریح مطهر می‌ایستادند و در زیارت حالت مخصوصی داشتند؛ گویا حضرت را می‌دیدند و سخن می‌گفتند و حالت ملکوتی خاصی داشتند. ایشان در علم و مقامات معنوی در سطح بالایی بودند و کراماتی نیز از ایشان نقل شده است.

آیت‌الله مرتضی حائری زیاد به مشهد مشرف می‌شد و انسان ولایتمداری بودند. ایشان می‌فرمودند: من به مشهد رفته بودم و پولم تمام شد و می‌خواستم سوار قطار بشوم. ناگهان شخصی آمد از طرف میلانی و پاکتی به من داد؛ دیدم این پول چقدر حساب شده و میزان است به مقداری که پول لازم دارم تا به قم برسم و حتی پول تاکسی تا منزل نیز اندازه‌گیری شده به من داد!

آیت‌الله العظمی بهجت رحمته‌الله هم این گونه بود. (آقای صدیقی امام جمعه تهران می‌فرمودند: با عیال به قبرستان نورفته بودیم برای زیارت و قضایایی پیش آمد و من قدری با ایشان تندی کردم و رفتم محضر آیت‌الله بهجت رحمته‌الله؛ ایشان فرمودند: این چه برخوردی است که با عیالتان دارید؟! خود ایشان که زیارت مشرف می‌شدند گوشه پایین پا می‌نشستند و نوعاً هر روز به زیارت مشرف می‌شدند و خیلی هم نتیجه می‌گرفتند.

از نحوه زیارت امام خمینی برای ما بگویید؟

عراقچی: ایشان حالات خویش را پنهان می‌کردند و خیلی چیزها داشتند. آقای شیخ عبدالنبی اراکی تحصیل کرده نجف بود و به قم هم می‌آمدند. در این اواخر در قم بودند و مرجعیتی نیز داشتند. بسیار خوش‌بین و خوش‌مجلس بودند و داستان‌های آموزنده زیادی به خاطر داشتند و انسان فاضل و ملایی بودند. آقای سید صادق مرندی از ارادتمندان و

شاگردن ایشان بودند و سابقه دوستی دیرینی نیز با من داشتند. ایشان نقل می کردند: روزی منزل شیخ عبدالنبی بودم و دم غروب بود. می خواستم خداحافظی کنم که آقا شیخ عبدالنبی فرمود: سید صادق! امشب آقای خمینی به منزل من - ایشان مستأجر بودند - می آید؛ شما هم باشید. منتظر شدیم و نماز خواندیم و امام نیامد. خواستم بروم؛ روبه روی پله ها بودم که دیدم در می زنند و امام وارد شدند. امام پیش بزرگ تر از خود بسیار مؤدب بودند و شیخ عبدالنبی حدود ۲۰ سال از امام بزرگ تر بود. نشستیم و بعد از احوال پرسسی، شیخ عبدالنبی داستان و حکایتی نقل کردند؛ فرمود: من در نجف که بودم، شب جمعه ای به قبرستان وادی السلام رفته بودم و در آن جا در حالی که مشغول زیارت بودم، ناگهان دیدم قبرستان تبدیل به گلزار و بوستان زیبایی شده است و در عالم مکاشفه دیدم منزل زیبایی در آن جا نورافشانی می کند. به آن جا رفتم؛ جلوی منزل، چند پاسدار ایستاده بودند. از ایشان سؤال کردم این منزل از کیست؟ گفتند: منزل از امام مان علیه السلام است. من از قدیم چند مسئله در ذهن خود داشتم و بنا داشتم اگر روزی به محضر امام زمان علیه السلام رسیدم، این مسائل را از حضرت بپرسم. یکی از مسائل، حکم نماز جمعه در زمان غیبت بود. اتفاقاً ایشان رساله ای در نماز جمعه نیز دارد. مرحوم شیخ عبدالنبی می گوید: اذن ورود گرفته و داخل منزلگاه حضرت شدم، اما ابهت ایشان چنان مرا از خود بی خود کرد که مسائلی که در ذهن داشتم، فراموش کرده و از آن جا خارج شدم؛ اما این بار مصمم تر از قبل وارد منزلگاه حضرت شدم و خواستم سؤالاتم را بپرسم که امام علیه السلام فرمودند: دست این

◆ اگر ما طوری باشیم که امام ما را بیسندد و دعاگوی ما باشد، مثل این است که در زمان حضور ایشان هستیم. وظیفه هر شیعه ای این است که هر صبح و شام به امام زمانش سلام کند و چقدر خوب است که اهل ایمان بعد از نمازهای واجب، به اباعبدالله و امام رضا و امام زمان علیهم السلام سلام می دهند و انسان های تربیت شده نیز این گونه زیارت می کردند.

آقا را بگیرید و نزد نماینده ما ببرید! مرا به اتاق دیگری بردند؛ دیدم مرحوم سید ابوالحسن اصفهانی در آنجا حضور دارند و تعجب کردم. ناگهان این حالت از من گرفته شد و دوباره همان وادی السلام سابق را مشاهده کردم. مستقیم راهی منزل سید شدم و ایشان از دیدن من تعجب کردند. گفتم برای مسئله مهمی آمده‌ام، اما قبل از این که این خبر مهم را به شما اعلام کنم، درخواستی دارم. ایشان فرمودند: بفرمایید. گفتم: دختر سید جمال گلپایگانی را برای پسر من می‌خواستم، اما اگر من از ایشان درخواست کنم، جواب منفی است؛ لطف کنید و این درخواست را حضرت عالی داشته باشید تا جریان را برایتان نقل کنم... امام گفتند: خودتان دیدید؟ مرحوم عبدالنبی اراکی گفتند: بله، در بیداری دیدیم. امام فرمود: برای ما چه دیده‌ای؟ ایشان فرمودند: آنچه برای شما دیده‌ام، به مراتب بالاتر از آن چیزی است که برای سید دیدم؛ اما باید طعامی تهیه ببیند و به منزل دعوت کنید تا در آنجا برای تان نقل کنم. سید صادق مرندی می‌گوید: نفهمیدم به منزل امام رفت یا نه و جریان چه بود. اینها از نتایج زیارت است. امام آمده بود دیدن آقای اراکی و این نتایج را داشت. زیارت علما و ائمه معصومین علیهم‌السلام فواید فراوانی دارد.

کدام یک از کتاب‌هایی که در باب زیارت منتشر شده را پیشنهاد می‌کنید؟

عراقچی: افرادی مثل شیخ عباس قمی که در نجف و کربلا و مشهد مشرف بودند، فواید بی‌شماری از این مجاورت نصیب ایشان شد و کتاب‌های زیادی در مجاور این قبور نورانی به تألیف درآوردند. به نظر من بهترین زیارتنامه‌ها در کتاب «مفاتیح الجنان» محدث قمی نقل شده است. ما هر وقت به عتبات مشرف می‌شدیم، غیر از مفاتیح چیزی نداشتیم.

چه توصیه‌هایی به طلبه‌ها و اهل علم درباره توجه به زیارت دارید؟

عراقچی: اهل علم و طلاب علوم دینی متوجه هستند، اما باید بیشتر به این امر توجه کنند. ما هر چه داریم از مشکلات توسل به این ذوات مقدسه است و تا ایشان نخواهند، چیزی به ما نمی‌رسد و تا عنایت امام زمان نباشد، یافته‌های ما مغز ندارد و ممکن است روزی این یافته‌ها محو شود و از مسیر خارج شویم. در عصر ما لوازم بی‌دینی فراوان شده است و سایت‌ها و ابزارهای رسانه‌ای مختلفی به شبهه‌افکنی و مطالب دیگر می‌پردازند و انصافاً دین‌داری در این زمانه امر مشکلی است. خیلی‌ها بودند که از مسیر خارج شدند. باید به این

◆ افرادی مثل شیخ عباس قمی که در نجف و کربلا و مشهد مشرف بودند، فواید بی‌شماری از این مجاورت نصیب ایشان شد و کتاب‌های زیادی در مجاور این قبور نورانی به تألیف درآوردند. به نظر من بهترین زیارت‌نامه‌ها در کتاب «مفاتیح الجنان» محدث قمی نقل شده است. ما هر وقت به عتبات مشرف می‌شدیم، غیر از مفاتیح چیزی نداشتیم.

◆ ما هر چه داریم از مشکات توسل به این ذوات مقدسه است و تا ایشان نخواهند، چیزی به ما نمی‌رسد و تا عنایت امام زمان نباشد، یافته‌های ما مغز ندارد و ممکن است روزی این یافته‌ها محو شود و از مسیر خارج شویم.

ذوات مقدسه فراوان توسل کرد. بدانیم تکیه گاهی غیر از انبیا و ائمه معصومین علیهم‌السلام نیست و هدایت در دست کسی نیست و تنها خدا از طریق وحی و وساطت ائمه و انبیا و معصومین علیهم‌السلام انسان را هدایت می‌کند.

روایت است امیرالمؤمنین علیه‌السلام بعد از رحلت پیامبر صلی‌الله‌علیه‌وآله‌وسلم مشغول تجهیز پیامبر برای کفن و دفن بودند. در حالی که داشتند غسل می‌دادند، صدایی بین زمین و آسمان بلند شد که به نظر می‌رسید جبرئیل است؛ گفت: یا علی چه می‌کنی؟! بدن پیامبر نیاز به غسل ندارد و طیب و طاهر است: ﴿إِنَّمَا يُرِيدُ اللَّهُ لِيُذْهِبَ عَنْكُمُ الرِّجْسَ أَهْلَ الْبَيْتِ وَيُطَهِّرَكُمْ تَطْهِيرًا﴾^۱. امیرالمؤمنین فرمود: این صدا از شیطان بود! همه ما اگر این صدا را می‌شنیدیم، ممکن بود بگوییم جبرئیل است! اما امام هدایت می‌کند و می‌گوید: از شیطان بود. حضرت فرمود: پیامبر به من وصیت کرد که مرا غسل بده. صدایی که برخلاف صدای رسول خدا باشد، حتما شیطان است. لذا اگر می‌خواهی صدای شیطان را بشناسی، اول باید صدای پیامبر را شناخته باشی، بعد از آن هر صدایی که می‌شنوی، با صدا و گفتار پیامبر تطبیق کنی تا معلوم شود شیطان گفته است یا رحمان.

انسان تا متوغل در فرمایشات پیامبر و ائمه علیهم‌السلام نشود، این معنا تحقق پیدا نمی‌کند و ملاک در تشخیص حق و باطل، تقلین است. اگر از کتاب و عترت بی‌خبر باشید، گمراه می‌شوید؛ لذا باید از طریق اهل بیت علیهم‌السلام و توسل از خدا هدایت بخواهیم و بدانیم که ما ضعیفیم و به تنهایی از عهده کید شیطان بر نمی‌آییم. همین شیطانی که می‌گوید: ﴿قَالَ رَبِّ بِمَا أَغْوَيْتَنِي لَأُزَيِّنَنَّ لَهُمْ فِي الْأَرْضِ وَلَأُغْوِيَنَّهُمْ أَجْمَعِينَ﴾^۲؛ اما در سایه ارتباط و انس با فرمایشات ائمه علیهم‌السلام و توسل

به ایشان و حق متعال که می فرماید: کید شیطان ضعیف است، فتنه‌ای که واقعا بعد از رسول الله شد بزرگ‌ترین فتنه بود؛ آن‌چنان فتنه خطرناکی بود که بسیاری از کسانی که پیامبر را درک کرده بودند نیز گمراه شدند. اما چرا این طوفان سهمگین ابوذر و سلمان را نبرد؟ همه علی را رها کردند و در پی دیگری رفتند. نوعا انسان‌های اهل بصیرت کم هستند؛ لذا توسل و زیارت این ذوات مقدسه، انسان را از فتنه‌ها نجات می دهد.

چگونه بدانیم که زیارت ما مقبول است؟

عراقچی: خیلی‌ها به زیارت می روند، اما نمی دانند زیارتشان مقبول واقع شده یا خیر. برای فهم این مطلب نیاز به علم غیب نیست. اگر دیدیم که احوالات ما قبل و بعد از زیارت متفاوت است، بدانیم که زیارت ما مقبول شده. اگر قبلا مرتکب صغیره می شدیم، اما الان برای مان سخت است، بدانیم که زیارت ما مقبول بوده است. حضرت عیسی فرمودند: «مَنْ يُدْكِرْكُمْ اللَّهُ رُؤْيَتْهُ وَ يَزِيدُ فِي عِلْمِكُمْ مَنْطِقَهُ وَ يُرْعِبُكُمْ فِي الْآخِرَةِ عَمَلُهُ»؛ با کسی مجالست کنید و به زیارت کسی بروید که وقتی او را زیارت می کنید، حالات شما متفاوت شود و کمالی بیابید.

از لطف شما بسیار ممنون هستیم.

پی نوشت‌ها:

۱. آل عمران آیه ۱۶۹.
۲. احزاب، آیه ۳۳.
۳. حجر، آیه ۳۹.
۴. مصباح الشریعة، ص ۲۱.

اما در سایه ارتباط و انس با فرمایشات ائمه علیهم‌السلام و توسل به ایشان و حق متعال که می فرماید: کید شیطان ضعیف است، فتنه‌ای که واقعا بعد از رسول الله شد بزرگ‌ترین فتنه بود؛ آن‌چنان فتنه خطرناکی بود که بسیاری از کسانی که پیامبر را درک کرده بودند نیز گمراه شدند. اما چرا این طوفان سهمگین ابوذر و سلمان را نبرد؟ همه علی را رها کردند و در پی دیگری رفتند. نوعا انسان‌های اهل بصیرت کم هستند؛ لذا توسل و زیارت این ذوات مقدسه، انسان را از فتنه‌ها نجات می دهد.

خیلی‌ها به زیارت می روند، اما نمی دانند زیارتشان مقبول واقع شده یا خیر. برای فهم این مطلب نیاز به علم غیب نیست. اگر دیدیم که احوالات ما قبل و بعد از زیارت متفاوت است، بدانیم که زیارت ما مقبول شده. اگر قبلا مرتکب صغیره می شدیم، اما الان برای مان سخت است، بدانیم که زیارت ما مقبول بوده است.